МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
СТЕРЛИТАМАКСКИЙ ФИЛИАЛ
ФЕДЕРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УЧРЕЖДЕНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
«УФИМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ»
(СФ УУНиТ)

ПРОГРАММА

вступительных испытаний, проводимых вузом самостоятельно,
для поступающих на направление подготовки бакалавриата
44.03.05 Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки),
программы: «Родной (татарский) язык и литература, Иностранный язык»;
«Родной (татарский) язык и литература, Русский язык»

ЭЧТӘЛЕК

Аңлатма язуы..3

Татар теленнән программа...4

Әдәбият исемлеге 13

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Татар теленнән имтиханга әзерләнү өчен программа гомуми белем бирүнең дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп төзелде. Программада татар теленең фундаменталь нигезен тәшкил иткән мәҗбүри белем бирү минимумы исәпкә алынды.

Укырга керүче абитуриентлар **татар теле** буенча түбәндәгеләрне **белергә** тиеш:

- татар теле фәненең теоретик нигезләрен;
- хәзерге татар әдәби теле фонетикасын;
- графикасын;
- орфографиясен;
- лексика һәм фразеологиясен;
- сүз ясалышын;
- морфологияне;
- сүзтезмә, җөмлә һәм текст синтаксисын;
- татар теленең стильләрен.

Абитуриентларга татар теленнән **таләпләр**:

- телне тулы бер система буларак күзаллый белергә;
- татар халкының этник төркемнәре һәм диалектлары, төрки телләр, татар теле, татар язуы, татар халкының рухи, әхлакый, мәдәни мирасын барлый белергә;
- татар телен иҗтимагый күренеш буларак аңлау, тел нормаларын саклап, тормышның төрле ситуацияләренә бәйле рәвештә тел чараларын дөрес кулланып, аралаша-аңлаша белергә;
- тел берәмлекләрен танып, аларны тикшерә, чагыштыра алу һәм аралашуда урынлы куллана алырга;
- татар әдәби тел нормаларын һәм стилистик мөмкинлекләрен ачык күзаллый белергә тиеш.

ТАТАР ТЕЛЕННӘН ПРОГРАММА

ТАТАР ТЕЛЕ ТУРЫНДА ГОМУМИ МӘГЪЛҮМАТ

Тел – иҗтимагый күренеш. Тел үсеше турында гомуми мәгълүмат. Хәзерге татар әдәби теленең үсеш үзенчәлекләре. Татар теле галимнәре турында кыскача белешмә. Тел гыйлеменең әһәмияте. Тел гыйлеме һәм аның тармаклары. Тел гыйлеменең башка фәннәр белән бәйләнеше.

Икетеллелек һәм сөйләм культурасы. Телләрнең үзара тәэсире. Төрки телләр арасында татар теленең урыны. Диалект турында төшенчә. Татар теленең төп диалектлары: урта диалект, мишәр диалекты (көнбатыш диалект), себер татарлары теле (көнчыгыш диалект). Башкортстандагы татарларныж сөйләм үзенчәлекләре. Башкортстанда татар теле белеменең үсеше.

ФОНЕТИКА

Фонетика турында төшенчә. Сөйләм органнары. Авазларның ясалышы. Сузык һәм тартык авазлар, алар арасында аерма.

Сузык авазлар. Аларның саны һәм составы. Алгы рәт (нечкә) һәм арткы рәт (калын) сузыклар.

Иренләшкән һәм иренләшмәгән сузыклар. Алынма сузыклар. **[о]** һәм **[о]**, **[е]** һәм **[е]**, **[ы]** һәм **[ы]** авазларының әйтелеше. **Сингармонизм** законы, аның ике төре: рәт гармониясе һәм ирен гармониясе. Сингармонизм законы сакланмаган очраклар.

Сузыкларның кыскаруы (редукция). Өстәмә аваз кушылуы (протеза, эпентеза). Элизия күренеше.

Дифтонглар турында төшенчә. Татар телендә дифтонглар.

Тартык авазлар. Аларның саны һәм составы. Яңгырау һәм саңгырау тартыклар. Тел арты тартыклары һәм увуляр тартыклар.

Ирен-ирен һәм ирен-теш тартыклары. **[к]**, **[г]** һәм **[къ]**,**[гъ]** тартыклары. [**h**] һәм [**х**] тартыклары. [**н**] һәм [**ң**] тартыклары.

[**W**] һәм [**в**] тартыклары. ['] – һәмзә тартыгы. Сөйләмдә тартык авазларның үзгәреше: охшашлану (ассимиляция), охшашсызлану

(диссимиляция), җайлашу (аккомадация). Тартык авазларның чиратлашуы.

Иҗек турында төшенчә. Татар телендә иҗек калыплары. Ачык һәм ябык иҗекләр.

Басым турында төшенчә. Басым төрләре: сүз (иҗек) басымы, логик басым, синтагма басымы. Алынма сүзләрдә һәм төрле грамматик формаларда басым.

Интонация турында төшенчә. Интонациянең өлешләре: фраза басымы, логик басым, тойгы басымы, сөйләм көе. Интонациянең төрләре.

Графика һәм **орфография** турында төшенчә. Аваз һәм хәреф. Авазларны язуда күрсәтү. Алфавит.

Сузык аваз хәрефләре. **О, о, ы, э, е** хәрефләренең дөрес язылышы. **Е, е, ю, я** хәрефләренең дөрес язылышы.

Тартык аваз хәрефләре. **Ч, ж, в** хәрефләренең дөрес язылышы. [**къ**] һәм [**гъ**] авазларының язуда бирелеше.

[**Җ**] һәм [**й**], [**х**] һәм [**һ**], [**н**] һәм [**ң**], ['] авазларын белдерүче хәрефләрнең дөрес язылышы.

Сүзләрне юлдан юлга күчерү.

Татар орфографиясенең принциплары. Фонетик принцип. Тарихи-традицион принцип. График принцип. Дифференцияләнгән принцип.

Татар язуның кыскача тарихы. Рун язуы (VII йөз) турында белешмә. Гарәп язуының татарларда кулланылуы тарихы (922-1927 еллар). Татар язуын латин графикасына күчерү һәм 1922-1939 елларда аны куллану. Кириллицага нигезләнгән рус графикасына күчү (1939 ел). Кириллицада татар теленең үзенчәлекле авазларын бирү. 1980 елларда татар алфавитына үзгәрешләр кертү өчен омтылышлар. 1997 елда татар алфавитында хәрефләр бирелү тәртибен үзгәртү.

Орфоэпия турында төшенчә. Татар орфоэпиясенең төп кагыйдәләре. Орфоэпик кагыйдәләр бозылуның төп сәбәпләре.

Транскрипция турында төшенчә. Сүзгә фонетик анализ ясау.

ЛЕКСИКА

Татар теленең чыгышы ягыннан сүзлек составы. Гомумтөрки сүзләр. Гарәп, фарсы, рус телләреннән һәм рус теле аша башка телләрдән алынган сүзләр. Алынма сүзләрнең татар телендә үзләштерелеше.

Татар теленең кулланылышы өлкәсе ягыннан сүзлек составы. Гомумхалык сүзләре. Әдәби тел сүзләре. Диалекталь сүзләр (диалектизмнар).

Профессиональ сүзләр (профессионализмнар). Атамалар (терминнар).

Татар теленең кулланылыш дәрәҗәсе ягыннан сүзлек составы. Искергән сүзләр (тарихи сүзләр һәм архаизмнар). Яңа сүзләр (неологизмнар). **Ономастика** фәне турында төшенчә. Аның тармакларына аңлатма бирү (топонимика, зоонимика, оронимика, антропонимика, гидронимика, космонимика һ.б.).

Лексикография турында төшенчә. Сүзлекләрнең төрләре. Татар теленең сүзлекләре һәм алардан файдалану. Сүзлекләрнең әһәмияте.

СҮЗ ЯСАЛЫШЫ

Сүз ясалышы турында төшенчә. **Сүз төзелеше**. Сүзнең мәгънәле кисәкләре. Тамыр һәм кушымча. Сүз ясагыч, мөнәсәбәт белдерүче һәм бәйләгеч кушымчалар. Аларны сүзгә ялгау тәртибе. Тамыр һәм нигез. Сүз нигезенең төрләре: тамыр нигез, ясалма нигез, кушма нигез.

Сүз ясалышы. Сүз ясалышы ысуллары. Сүзләргә сүз ясагыч кушымчалар ялгап, сүз ясалу.

Сүзләрне кушу (кушма сүзләр, парлы сүзләр, тезмә сүзләр), аларның дәрес язылышы. Сүзләрнең аваз составын үзгәртү.

Сүзләрнең мәгънәсен үзгәртү. Сүзләрне бер сүз төркеменнән икенчесенә күчерү. Сүзләрне кыскарту.

Сүз төзелешен тикшерү тәртибе.

МОРФОЛОГИЯ

Морфология турында төшенчә. Сүз төркемнәре турында төшенчә. Татар телендә сүз төркемнәре.

Исем. Сүз төркеме буларак исем. Ялгызлык һәм уртаклык исемнәр. Исемнәрнең килеш белән төрләнеше. Исемнәрнең тартым белән төрләнеше. Тартымлы исемнәрнең килеш белән төрләнеше.

Тартым һәм килеш кушымчаларын куллануда стилистик төрлелек. Исемнәрнең ясалышы. Ясалышы ягыннан исемнәрнең төрләре: тамыр исем, ясалма исем, кушма исем, саф кушма исем, парлы исем, тезмә исем, кыскартылма исемнәр. Исемнәрнең морфологик яктан тикшерү тәртибе.

Фигыль. Фигыль турында төшенчә. Фигыльнең башлангыч формасы һәм барлык-юклык төре. Юклык төрендәге фигыльләрдә басым. Фигыльнең зат-сан белән төрләнеше. Фигыль юнәлешләре. Фигыль төркемчәләре турында гомуми төшенчә.

Затланышлы фигыль формалары.

Боерык фигыль. Аның мәгънәсе, зат-сан белән төрләнеше. Боерык фигыльдә басым.

Хикәя фигыль. Хәзерге заман хикәя фигыль. Аның мәгънәсе, ясалышы, зат-сан белән төрләнеше, дөрес язылышы.

Үткән заман хикәя фигыль. Аның формалары, аларның ясалышы һәм зат-сан белән төрләнеше. Киләчәк заман хикәя фигыль. Аның формалары, аларның ясалышы һәм зат-сан белән төрләнеше. Хикәя фигыльләрнең җөмләдә кулланылышы.

Шарт фигыль. Аның мәгънәсе, заман формалары, җөмләдә кулланышы.

Затланышсыз фигыль формалары.

Сыйфат фигыль. Аның мәгънәсе, заман формалары, җөмләдә кулланылышы.

Хәл фигыль. Аның мәгънәсе, ясалышы ягыннан төрләре, язылышы, җөмләдә кулланылышы.

Исем фигыль. Аның мәгънәсе, ясалышы, исем фигыльнең исемгә әйләнү очраклары, җөмләдә кулланылышы.

Инфинитив. Аның мәгънәсе, ясалышы, дөрес язылышы, җөмләдә кулланылышы.

Ярдәмче фигыльләр һәм аларның кулланылышы. Мөстәкыйль фигыльләрнең ярдәмче фигыльләр ролендә йөрүе.

Фигыльләрнең ясалышы ягыннан төрләре. Фигыльләрне морфологик яктан тикшерү тәртибе.

Сыйфат. Сыйфат турында төшенчә. Аның грамматик, морфологик һәм синтаксик билгеләре.

Сыйфат дәрәҗәләре. Сыйфатның ясалышы һәм язылышы. Сыйфат ясагыч кушымчалар. Синоним һәм антоним сыйфатлар.

Сыйфатларның исемләшүе. Сыйфатларның җөмләдә кулланылышы. Сыйфатларны морфологик яктан тикшерү тәртибе.

Сан. Сан турында төшенчә. Сан төркемчәләре (төп сан, тәртип саны, бүлем саны, җыю саны, өлеш саны), аларның мәгънәләре һәм җөмләдә кулланылышы. Ясалышы ягыннан сан төрләре һәм аларның дөрес язылышы. Гарәп һәм рим цифрларының татар телендә дөрес язылышы.

Саннарны морфологик яктан тикшерү тәртибе.

Рәвеш. Рәвеш турында төшенчә. Аларның җөмләдә кулланылышы. Рәвеш төркемчәләре: саф рәвешләр, охшату-чагыштыры рәвешләре, күләм-чама рәвешләре, вакыт рәвешләре, урын рәвешләре, сәбәп-максат рәвешләре. Рәвешләрнең ясалыш ягыннан төрләре, дөрес язылышы.

Рәвешләрне морфологик яктан тикшерү тәртибе.

Алмашлык. Алмашлык турында гомуми төшенчә. Зат алмашлыклары, аларның килеш белән төрләнеше. Күрсәтү алмашлыклары, аларның килеш белән төрләнеше. Тартым алмашлыклары.

Сорау алмашлыклары. Билгеләү алмашлыклары. Билгесезлек алмашлыклары. Юклык алмашлыклары.

Алмашлыкларның дөрес язылышы. Алмашлыкларны морфологик яктан тикшерү тәртибе.

Бәйлек. Бәйлек турында гомуми төшенчә. Бәйлекләрнең төркемчәләре

Бәйлек сүзләр.

Бәйлекләрне морфологик яктан тикшерү тәртибе.

Теркәгеч. Теркәгечләрнең төркемчәләре (тезүче теркәгечләр, ияртүче теркәгечләр). Теркәгечләрнең дөрес язылышы.

Теркәгечләрне морфологик яктан тикшерү тәртибе.

Кисәкчә. Кисәкчә турында гомуми төшенчә. Кисәкчәләрнең төркемчәләре. Кисәкчәләрнең дөрес язылышы.

Кисәкчәләрне морфологик яктан тикшерү тәртибе.

Хәбәрлек сүзләр. Хәбәрлек сүзләр турында гомуми төшенчә.

Ымлыклар һәм **аваз ияртемнәре**. Ымлыклар турында гомуми төшенчә. Аваз ияртемнәре турында гомуми төшенчә. Ымлыклар һәм аваз ияртемнәрен дөрес язу.

СИНТАКСИС

Синтаксис турында төшенчә. Синтаксик берәмлекләр. Сүзләр арасында ияртүле һәм тезүле бәйләнеш. Бәйләүче чаралар, аларның төп үзенчәлекләре.

Сүзтезмә. Сүзтезмә турында төшенчә. Сүзтезмәнең төзелеше.

Җөмлә. Җөмлә турында төшенчә. Җөмләнең төрләре.

Әйтү максаты ягыннан җөмлә төрләре (хикәя, сорау, боеру җөмләләр). Тойгылы җөмләләр. Җөмләләрне дөрес интонация белән уку, тыныш билгеләрен дөрес кую. Тойгылы җөмләләрне башка җөмләләрдән аеру, алардан тиешенчә файдалану.

Ике составлы җөмләләр. Ике составлы җөмләлр турында гомуми төшенчә. Җыйнак һәм җәенке җөмләләр.

Җөмләнең баш кисәкләре. Ия һәм аның белдерелүе. Хәбәр һәм аның белдерелүе. Ия белән хәбәрнең җөмләдәге урыннары. Ия белән хәбәр арасында сызык кую очраклары. Ия белән хәбәр арасында дөрес интонацияне саклау, сөйләмдә ия белән хәбәрнең ярашмау күренеше.

Җөмләнең иярчен кисәкләре. Иярчен кисәкләр турында гомуми төшенчә.

Аергыч турында гомуми төшенчә. Аергычның аерылмыш белән бәйләнеше.

Тәмамлык турында гомуми төшенчә. Туры һәм кыек тәмамлыклар.

Аныклагыч турында гомуми төшенчә. Аныклагычлар янында тыныш билгеләре.

Хәл һәм аның төрләре турында гомуми төшенчә. Урын хәле. Вакыт хәле. Сәбәп хәле. Максат хәле. Рәвеш хәле. Күләм хәле. Шарт хәле. Кире хәл.

Җөмләнең модаль кисәкләре. Эндәш сүзләр һәм алар янында тыныш билгеләре. Кереш сүзләр һәм кереш җөмләләр. Алар янында тыныш билгеләре. Эндәш һәм кереш сүзләрне дөрес интонация белән уку.

Җөмләдә сүз тәртибе. Җөмләдә сүз тәртибе турында гомуми төшенчә. Җөмләдә сүзләрнең туры һәм кире тәртибе. Логик басым.

Җөмләнең аерымланган кисәкләре. Җөмләнең аерымланган кисәкләре турында гомуми төшенчә. Хәлләрнең аерымлануы. Аерымланган хәлләр янында тыныш билгеләре. Аныклагычларның аерымлануы. Җөмләдә аерымланган хәл һәм аныклагычларның чикләрен билгели алу, аларны дөрес укый (әйтә) алу, аларга бәйле тыныш билгеләрен кую.

Җөмләнең тиңдәш кисәкләре. Тиңдәш кисәкләр турында төшенчә. Тиңдәш кисәкләр янында бәйләүче чаралар һәм тыныш билгеләре. Тиңдәш кисәкләр янында гомумиләштерүче сүзләр, алар янында тыныш билгеләре. Тиңдәш кисәкләрне тиешле интонация белән уку.

Тулы һәм ким җөмләләр. Тулы һәм ким җөмләләр турында гомуми төшенчә. Сөйләмдә, бигрәк тә аның диалог төрендә, ким җөмләләрнең кулланышы.

Бер составлы җөмләләр. Бер составлы җөмләләр турында гомуми төшенчә. Бер составлы фигыль җөмлә. Бер составлы исем җөмлә. Бер составлы җөмләләрне сөйләмдә урынлы куллану.

Җөмләнең төрле урыннарында килгән ымлыклар белән аваз ияртемнәре янында тыныш билгеләре, аларны дөрес интонация белән уку.

Туры һәм кыек сөйләм. Туры һәм кыек сөйләм турында гомуми

мәгълүмат. Диалог һәм аның төрләре, язылышы, тыныш билгеләре. Туры сөйләм янында тыныш билгеләре. Туры сөйләмне кыек сөйләмгә әйләндерелү.

Гади җөмләләргә анализ ясау тәртибе.

Кушма җөмлә. Кушма җөмлә турында гомуми төшенчә. Аның төрләре.

Тезмә кушма җөмләләр. Теркәгечле тезмә кушма җөмләләр. Теркәгечсез тезмә кушма җөмләләр. Тезмә кушма җөмлә эчендә тыныш билгеләре.

Иярченле кушма җөмлә. Иярченле кушма җөмлә турында төшенчә. Иярченле кушма җөмләнең төзелеше ягыннан төрләре: синтетик һәм аналитик. Синтетик иярчен җөмләлр янында тыныш билгеләре. Аналитик иярчен җөмләләр янында тыныш билгеләре.

Иярченле кушма җөмләләрнең мәгънә ягыннан төрләре. Иярчен ия һәм иярчен хәбәр җөмлә. Иярчен тәмамлык һәм иярчен аергыч җөмлә. Иярчен урын һәм иярчен вакыт җөмлә. Иярчен рәвеш һәм иярчен күләм җөмлә. Иярчен шарт һәм иярчен кире җөмлә. Кушма җөмләләрнең синонимлыгы.

Катлаулы төзелмәләр. Катлаулы төзелмәләр турында төшенчә: катлаулы кушма җөмлә, тезем.

Күп иярченле катлаулы кушма җөмлә һәм аның төрләре. Тиңдәш иярүле күп иярченле кушма җөмлә. Тиңдәш түгел иярүле күп иярченле кушма җөмлә. Бер-бер артлы иярүле күп иярченле кушма җөмлә. Берничә төр иярүле күп иярченле кушма җөмлә.

Катнаш кушма җөмлә. Тезем.

Кушма һәм катлаулы җөмләләргә анализ ясау тәртибе.

ПУНКТУАЦИЯ

Пунктуация турында гомуми төшенчә.

Җөмләнең мәгънәсе һәм төзелеше, интонация һәм тыныш билгеләре.

Нокто, сорау һәм өндәү билгеләре. Күп нокталар һәм куштырнаклар куела торган очраклар. Өтер, нокталы өтер, ике нокта куела торган очраклар. Сызык һәм җәяләр куела торган очраклар.

Җөмләдәге тыныш билгеләренә пунктацион анализ.

СТИЛИСТИКАҺӘМ СӨЙЛӘМ КУЛЬТУРАСЫ

Әдәби тел һәм аның стильләре. Язма һәм сөйләмә стиль. **Функциональ стильләр**: матур әдәбият стиле һәм аның лексик, грамматик үзенчәлекләре; вакытлы матбугат стиле һәм аның үзенчәлекләре; фәнни стиль һәм аны үстерү өчен кирәкле шартлар; эш кәгазъләренә хас үзенчәлекләр; эпистоляр стиль һәм аның телебез тарихында тоткан урыны.

Сөйләмдә синонимнарны куллану. Грамматик синонимнар һәм аларның төрләре: морфологик һәм синтаксик синонимнар. Морфологик синонимнарны сөйләмдә куллану үзенчәлекләре. Синтаксик синонимнарның үз эчендәге төрләре: сүзтезмәләрнең синонимлыгы, җөмлә кисәкләрен синонимик куллану, бер һәм ике составлы җөмләләрнең синонимлыгы, фигыль юнәлешләре белән бәйле синонимлык (актив һәм пассив төзелмәләр синонимлыгы), туры һәм кыек сөйләм синонимлыгы. Аналитик һәм синтетик иярчен җөмләләр синонимлыгы, иярчен кисәк һәм иярчен җөмлә синонимлыгы, тезмә кушма җөмләләрне синонимик куллану.

Сөйләм культурасы һәм аның нигезләре. Сөйләмгә куела торган таләпләр: 1) сөйләм төгәл булсын; 2) сөйләм аңлаешлы булсын; 3) сөйләм саф булсын; 4) сөйләм җыйнак булсын; 5) сөйләм әһәңле булсын.

ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

1. Абдуллина Р.С. Хәзерге татар теленең орфографиясе һәм орфоэпиясе. – Казан: Мәгариф, 2009. – 239 б.

2. Галимов И.Р. Мавыктыргыч лексикология: Татар урта гомуми белем мәктәпләре, педагогия колледжлары һәм училищелары өчен уку ярдәмлеге. – Казан: Мәгариф, 2001. – 135 б.

3. Гыйззәтуллин И.С., Баһрамшина Т.Г., Фәттахова Л.Н. Татар теле: Башкортстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының 8 нче сыйныфы өчен уку кулланмасы / И.С.Гыйззәтуллин, Т.Г.Баһрамшина, Л.Н.Фәттахова. – Уфа: Китап, 2019.

4. Максимов Н.В. Татар теленнән кулланма (фонетика). Беренче китап. – Казан: Казан дәүләт техник университеты, 2002. – 75 б.

5. Максимов Н.В. Татар теленнән тестлар. – Казан: Мәгариф, 2002. – 159 б.

6. Миңнеәхмәтов Р.Г., Миңнеәхмәтова Т.Ф. Татар теле: Башкортстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының 6 нчы сыйныфы өчен уку кулланмасы / Р.Г.Миңнеәхмәтов, Т.Ф.Миңнеәхмәтова. – Уфа: Китап, 2019.

7. Насипов И.С., Ваһапова Н.Х., Ахунов И.Г. Татар теле: Башкортстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының 9 нчы сыйныфы өчен уку кулланмасы / И.С.Насипов, Н.Х.Ваһапов, И.Г.Ахунова. – Уфа: Китап, 2019.

8. Сагдиева Р.К., Кадирова Э.Х. Татарский язык (Татар теле) для общеобразовательных организаций основного общего образования с обучением на русском языке (для изучающих татарский язык как родной). – Казан: «Мәгариф – Вакыт» нәшр, 2015. – 143 б.

9. Сәгъдиева Р.К. Рус телендә төп гомуми белем бирү оешмалары өчен татар теленнән программа (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). Р.К. Сәгъдиева, Р.М. Гарәпшина, Г.И. Хәйруллина. – Казан: “Мәгариф – Вакыт” нәшр., 2015. – 35 б.

10. Сәгъдиева Р.К. Татар теле: рус телендә урта гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). 10 нчы с-ф. / Р.К. Сәгъдиева. – Казан: “Мәгариф- Вакыт” нәшр., 2017. – 167 б.

11. Сәгъдиева Р.К. Татар теле: рус телендә урта гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар

өчен). 11 нче с-ф. / Р.К. Сәгъдиева. – Казан: “Мәгариф- Вакыт” нәшр., 2017. – 159 б.

12. Сәлимов Х.Х. Тел гыйлеме терминнары сүзлеге. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2005. – 143 б.

13. Татар телендә тыныш билгеләре. – Казан: Мәгариф, 2009. – 48 б.

14. Татар теленнән кагыйдәләр җыентыгы / Төз. автор Гыймадиева Р.В. – Казан: Нәшрият йорты, 2005. – 48 б.

15. Тел – белемнең ачкычы. Татар теле һәм сөйләм үстерү дәресләре: Урта махсус уку йортлары өчен д-лек / Н.Г. Гәрәева, Н.В. Максимов, Ә.Ә. Зыятдинова. – Казан: Мәгариф, 2005.– 143 б.

16. Харисов Ф.Ф., Харисова Ч.М. Татар теленнән күнегүләр һәм тестлар. – Казан: Яңалиф, 2006. – 184 б.

17. Харисова Ч.М. Татар теле. Морфология. – Казан: Мәгариф, 2010. – 128 б.

18. Харисова Ч.М. Татар теле: морфемика, сүз ясалышы, морфология. Уку-укыту кулланмасы. / Харисова Ч.М. – Казан: “Мәгариф – вакыт”, 2018. – 231 б.

19. Харисова Ч.М. Татарский язык: справочник. – Казань: Магариф, 2009. – 199 с.

20. Харисова Ч.М., Харисов Ф.Ф. Татар теле: олимпиадага әзерләнү. 10 нчы сыйныф (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). – Казан: «Мәгариф–Вакыт» нәшр, 2016. – 87 б.

21. Харисова Ч.М., Харисов Ф.Ф. Татар теле: олимпиадага әзерләнү. 11 нчы сыйныф (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). – Казан: «Мәгариф–Вакыт» нәшр, 2016. – 104б.

22. Харисова Ч.М., Харисов Ф.Ф. Татар теле: олимпиадага әзерләнү. 9 нчы сыйныф (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). — Казан: «Мәгариф–Вакыт» нәшр, 2016. – 120 б.

23. Харисова Ч.М. Татар теле. Теория, күнегүләр, тестлар: Абитуриентлар һәм студентлар өчен ярдәмлек. – Казан: Мәгариф, 2006. – 207 б.

24. Хәбибов Л.Г., Алчина Н.М. Татар теле: Башкортстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының 7 нче сыйныфы өчен уку кулланмасы / Л.Г.Хәбибов, Н.М.Алчина. – Уфа: Китап, 2019.

25. Хәбибов Л.Г., Гафурова Ф.А., Рәхимов Ф.Ф. Татар теле: Башкортстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының 5 нче сыйныфы өчен уку кулланмасы / Л.Г.Хәбибов, Ф.А.Гафурова, Ф.Ф.Рәхимов. – Уфа: Китап, 2019.

26. Хәсәншина. Татар теле. 9 нчы сыйныф (татар телен туган тел буларак өйрәнүче укучылар өчен). – Казан: Татар. Кит. нәшр, 2013. – 187 б.

27. Шәмсетдинова Р.Р. Татар теле: Күнегүләр. Анализ үрнәкләре. Тестлар. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2007. – 192 б.

Интернет ресурслар

https://tatkniga.ru/
http://www.antat.ru/ru/tatzet/
http://www.tatknigafund.ru/
http://kitap.net.ru/
http://shigriyat.ru/
http://adiplar.narod.ru/
http://www.peoples.org.ru/tatar.html
http://tt.wikipedia.org/wiki/Татар_теле
http://www.tugan-tel.com/
http://tatardeti.blogspot.ru/p/blog-page_6123.html
http://www.webkitap.ru/
http://anatele.ef.com/partner/anat/default.aspx
http://tatar.com.ru/